

Warszawa 09 05 2023

Prof. dr hab. Agnieszka Cieślińska - Kawecka
Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie

Recenzja rozprawy habilitacyjnej dr Jana Bosaka
„Ciało - lustro emocji. Cykl aktów kobiecych zrealizowany w latach 2018-2021”
sporządzona w związku z przewodem habilitacyjnym w dziedzinie sztuki,
w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Ogólne informacje

Pan Jan Bosak ukończył studia na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie w latach 1990-1995. Uzyskał dyplom z wyróżnieniem w pracowni miedziorytu prof. Stanisława Wejmana. W roku 2001 ukończył Studium Pedagogiczne na Wydziale Pedagogicznym Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu. W roku 2011 obronił doktorat na Wydziale Grafiki ASP w Krakowie. Cykl prac pt.: „Prześwietlenie” obejmował kilkanaście grafik wykonanych w technice linorytu. Promotorem doktoratu był prof. Krzysztof Tomalski. Od 2013 do 2016 roku Pan Bosak pracował jako wykładowca w pracowni malarstwa i rysunku na Wydziale Architektury i Sztuk Pięknych Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie. Obecnie pracuje (od pięciu lat) w Laboratorium Inżynierii Wzornictwa Przemysłowego na Wydziale Mechanicznym Politechniki Krakowskiej, gdzie prowadzi zajęcia z przedmiotów: rysunek prezentacyjny (dla I roku), działania wizualne – rysunek studyjny (dla II roku) oraz działania wizualne - proces twórczy (dla III roku). Prowadzi także Otwartą Pracownię Graficzną w Nowohuckim Centrum Kultury w Krakowie. Po uzyskaniu doktoratu Pan Bosak brał udział w szesnastu wystawach indywidualnych oraz trzech wystawach zbiorowych takich jak w 2012 roku w V edycji Ogólnopolskiego Konkursu Grafiki im. Ludwika Meidnera, w Oleśnicy oraz w 2013 w XII edycji Konkursu Graficznego im. Józefa Gielniaka w Jeleniej Górze. Prace z cyklu habilitacyjnego artysta prezentował w 2021 roku w Centrum Sztuki Współczesnej Solvay w Krakowie; ekspozycja indywidualna pt.: *Akty* w 2022 roku w Galerii Sztuki w Przyziemiu w Krakowie, ekspozycja pt.: *Ciało. 20-22*; oraz w tym samym roku 2022 w Nowohuckim Centrum Kultury w Krakowie ekspozycja pt.: *AKTulanie Uziemione -wystawa grafiki*.

Ocena dorobku artystycznego po uzyskaniu doktoratu

Dorobek artystyczny Pana Jana Bosaka pomimo ogromnej ilości prac jest skromny, brak w nim udziału w graficznych konkursach międzynarodowych, brak udziału w projektach badawczych czy konferencjach naukowych. Poszukiwania nowych wyzwań i podniet, po uzyskaniu doktoratu, autor skierował w stronę eksperymentów technologicznych. W swojej pracy artystycznej skupia uwagę głównie na aspektach formalnych a ściślej eksperymentach warsztatowych. Jak pisze: „Postawiłem na eksperyment i otwarcie się na nowe jakości. Przede wszystkim radykalnie przebudowałem warsztat rysunkowy, tak pod względem środków, jak i sposobów działania. Wieloletnie upodobanie do metodycznie budowanych narracyjnych rysunków piórkiem wyparte zostało bardziej spontanicznym i ekspresyjnym zapisem, w którym do głosu dochodzą gest, ślad narzędzia oraz poszukiwania różnorodnych jakości strukturalno-teksturalnych.” W myśl tej zasady Pan Bosak realizuje szereg cykli graficznych w różnorodnych technikach, łącząc je ze sobą intuicyjnie, w celu uzyskania ciekawych efektów strukturalnych czy kolorystycznych. Eksperymentuje z materiałami dostępnymi w marketach budowlanych, wykorzystując; tekturą budowlaną, tworzywa sztuczne typu płyty HDF, MDF, PCF spienione, poliwęglan. Zachwyca się wpływem techniki na finalną formę obrazu, używając monotypii, szablonu, frotażu, kolografi, drzeworytu czy gipsorytu. Pod koniec swoich licznych opisów technicznych konkluduje; „Znużony nieco stosowanym szablonem i monotypią podczas tworzenia wcześniejszych tematów, spróbowałem zmierzyć się z mezzotintą”. W swoim portfolio Pan Bosak zaprezentował ogromną ilość różnorodnych cykli graficznych, rysunkowych i malarskich, co nie przekłada się jednoznacznie na rozwój osobowości artystycznej. Przedstawione portfolio prezentuje artystę, który posiada bardzo dobry warsztat rysunkowy jednak brakuje w jego działaniach celowości i koncepcji artystycznej. Krótka dokumentacja Pana Bosaka dotycząca różnorodnych tematycznie serii obrazów, opisująca kolejne doświadczenia wykorzystania nowych narzędzi czy użycia materiałów, nie została rozwinięta o głębszą refleksję czy pogłębiona o poszukiwania formalno - artystyczne. Oglądając grafiki prawie zawsze rozpatrujemy techniczny aspekt dzieła, jednak istota tkwi w jego idei. Technika i eksperymenty warsztatowe w twórczości Pana Bosaka nie zostały rozwinięte do granicy, w której doprowadzona do mistrzostwa metoda staje się istotą pracy. Autor nie przedstawił w swoim autoreferacie, wyczerpujących opisów działań i nie rozwinął koncepcji artystycznych. Twórczość Pana Bosaka nieodparcie kojarzy mi się z interesującymi plastycznie ćwiczeniami, których celem było zapoznanie się z nowymi technikami czy metodami plastycznymi. Chciałabym być dobrze zrozumiana, nie neguję wartości potencjału twórczego autora. Brakuje mi jednak w jego pracach decyzji artystycznej,

dokonania wyboru prac i rozwinięcia tematu. Redundacja czyli nadmiarowość prezentowanych form i cykli nie wnosi nic nowego czy porządkującego w zakresie jego poszukiwań twórczych.

Ocena pracy i rozprawy habilitacyjnej

Temat pracy habilitacyjnej „*ciało – lustro emocji*” w mojej ocenie nie został wyczerpująco opisany w dysertacji. Ciało jako pojęcie bliskie każdemu z nas, budzi silne emocje a sposoby jego wizualizacji tak liczne i ciekawe w sztuce, zarówno dawnej jak i współczesnej, wymagają od autora poważnego przemyślenia. Wybierając taki motyw trzeba zdecydować się w jaki sposób i czy w ogóle przekroczyć granicę pomiędzy tym co publiczne i uniwersalne, a tym co wewnętrzne i indywidualne. W tytule Pan Bosak sugeruje osobisty emocjonalny stosunek do ciała. Jednak w mojej ocenie go nie rozwija. Zwraca uwagę na akt kobiecy, który jest powodem do eksperymentów formalno-technologicznych. Ciało w aktach potraktowane jest jak autonomiczna wyabstrahowana forma, która posiada wyraźne atrybuty kobiecej figury. Modele bez indywidualnych cech osobowych, przedstawiane są dosyć monotonicznie co potęgują liczne powtórzenia. Autor poszukuje plastycznego wyrazu sylwety w wielu odsłonach walorowych i kolorystycznych tych samych wzorów kompozycji. Dokonując tak licznych zabiegów nie zwraca uwagi na istotę tematu i nie obiera żadnego poglądu na temat aktu czy ciała. Sięgając do Słownika Języka Polskiego PWN, słowo *akt* ma wiele znaczeń między innymi jest to obraz przedstawiający nagą postać. Jednak wśród siedmiu innych tłumaczeń sensu pojęcia, pojawia się też odniesienie do metafizyki klasycznej, gdzie akt to urzeczywistnienie możliwości tkwiących w materii przez nadanie jej formy. Już tak pobieżna analiza tematu sugeruje, że w prezentowanej pracy brakuje inspiracji i ważnych odniesień do tematu w formie wybranych poglądów filozoficznych czy społeczno-kulturowego kontekstu. Pan Bosak wspomina że cykl aktów kobiecych rozpoczął realizować w 2018 roku i kontynuował je przez trzy kolejne lata. Jak pisze w pracy; „Aktów powstało sporo – można je liczyć w kilogramach zużytego papieru.” Jego opis skupia się na krótkiej analizie poszczególnych wybranych prac. Przytoczę fragment takiego opisu z dysertacji habilitacyjnej: „W „Akcie wakacyjnym” pierwszy wariant to ciało mocno opalone słońcem, ziemiste. Kolejna odsłona to zespolenie z tłem —nokturn. Linearne obrysy na ciemnym tle to jakby echo, puls ciała. Trzeci wariant — zielona tonacja. Przypomnienie, że ciało jako element natury podlega przemijaniu, rozkładowi. (.....) Eksperymentalnie nałożone w lustrzanym odbiciu ciała wytworzyły w „Akcie zawróconym” oraz „Akcie dotykającym nieba” efekt abstrakcyjnej formy, kwestionującej czytelność postaci. (.....) Osuwające się, bezwolnie i zrezygnowane kobiece ciało w „Akcie tonącym” to preludium do czystej, białej formy ...” W ten sposób, dość lakonicznie i powierzchownie

brzmia opisy składające się na krótką dysertację pracy habilitacyjnej, zawierającej wrażenia dotyczące kilku poszczególnych wybranych prac z pośród 212 kompozycji opracowanych w jednorodnym formacie 60 x 90 cm. Wszystkie w technikach mieszanych (druk wypukły, monotypia, szablon). Jak pisze sam autor: „Czytelnik poczułby się mocno znużony gdybym poddał analizie wszystkie 212 prac, które stanowią omawiany cykl, dlatego teraz skupię się na kilku przykładach.” Trudno nie zgodzić się z autorem, jednak należało dokonać wyboru także w prezentacji plastycznej. Pan Bosak w swojej pracy nie zadaje pytań natury egzystencjalnej, kulturowej czy filozoficznej. Nie zastanawia się czy ciało jest formowane przez naturę czy raczej kulturę. Autor w swojej dysertacji nie stawia żadnych pytań. Realizuje temat aktu kobiecego i bawi się jego formą, opisując warsztatowe eksperymenty. W pracy teoretycznej brakuje głębszych przemyśleń i rozwinięcia podjętego tematu. Brak także spójnej i przekonującej koncepcji artystycznej w dziele habilitacyjnym jako całości. Nie wiadomo dlaczego z pośród bardzo licznych podejmowanych w przeszłości motywów autor wybrał właśnie akt. Stwierdzenie; „Muszę przyznać, że nigdy wcześniej żaden temat nie wyzwolił we mnie tylu emocji i eksperymentalnych poszukiwań w zakresie formy.” nie jest zbyt wyczerpującym przesłaniem. W dużej dysproporcji ilościowej do prac plastycznych jest praca teoretyczna. Merytorycznej stronie swojego dzieła artysta nie poświęcił zbyt dużo czasu i uwagi. Prezentowane prace graficzne mają potencjał artystyczny, który jednak nie został w pełni wykorzystany. W przedłożonej dokumentacji brak zdjęć z ekspozycji wystaw indywidualnych prezentujących prace z cyklu habilitacyjnego, co mogłoby wiele wnieść do oglądu sprawy.

Ocena działalności dydaktycznej i organizacyjnej

Pan Jan Bosak Prowadząc zajęcia z rysunku uczestniczył w akcjach promocyjnych, podczas Festiwalu Nauki. Był kuratorem wystaw „Mistrz i uczeń” w galerii „Oko la Sztuki” na terenie uczelni (Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego). Pracował w Komisji Rekrutacyjnej podczas egzaminów wstępnych. Od czasu uzyskania stopnia doktora otrzymał nagrody za swoją działalność artystyczno- pedagogiczną w 2012 od Rektora Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, w 2019 Nagrodę Dziekana Wydziału Mechanicznego Politechniki Krakowskiej oraz w 2021 Nagrodę Rektora Politechniki Krakowskiej. Przyznane wyróżnienia świadczą o pozytywnej opinii w miejscu pracy i wysokiej ocenie jego pracy organizacyjnej i dydaktycznej. Dużym osiągnięciem społecznym jest zorganizowanie przez Pana Jana Bosaka Otwartej Pracowni Graficznej w Nowohuckim Centrum Kultury w Krakowie, gdzie jak pisze autor „Młodzi ludzie czują się (..) swobodnie i

jak przystało na artystów, odreagowują stres wynoszony z przedmiotów technicznych.”
Oceniam pozytywnie działalność dydaktyczną i organizacyjną Pan dr Jana Bosaka.

Konkluzja

Zaletą twórczości Pana Bosaka jest otwarcie na nowe środki wyrazu i nowe sposoby obrazowania. Jego technologiczne eksperymenty, są ciekawe ale nie są doprowadzone przez autora do efektu, który pozwoliłby uznać je za nowatorskie. Prezentowane prace graficzne mają potencjał artystyczny jednak kompozycje i sposób obrazowania są raczej tradycyjne. Autoreferat oraz opis pracy habilitacyjnej Pana Bosaka są niedopracowane. Rozprawa habilitacyjna nie wyczerpuje tematu i nie wyjaśnia koncepcji wybranego zagadnienia. Autor nie formułuje własnych dociekań, nie ukazuje badanego przedmiotu jakim jest ciało w szerszym spektrum społecznym, kulturowym czy filozoficznym. W lakonicznie sformułowanej rozprawie autor nie zaprezentował problemowego ujęcia badanego zjawiska.

Na podstawie Dokumentacji dorobku artystycznego po uzyskaniu stopnia doktora (Portfolio 2012-2022) oraz Dokumentacji dzieła habilitacyjnego (Ciało – lustro emocji. Cykl aktów kobiecych zrealizowany w latach 2018 – 2021) biorąc pod uwagę osiągnięcia artystyczne, także osiągnięcia dydaktyczne i organizacyjne, stwierdzam, że Pan dr Jan Bosak nie spełnia wymagań stawianych osobom kandydującym do nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, określonych w Ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

Praca habilitacyjna Pana dr Jana Bosaka nie stanowi znacznego wkładu w rozwój dyscypliny sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki. Wobec powyższego moja opinia w sprawie nadania dr. Janowi Bosak stopnia naukowego doktora habilitowanego jest negatywna.

Prof. Agnieszka Cieślińska- Kawecka

